

Labdien!

Atverot šo Vides pārraudzības valsts biroja pārskatu par 2010. gadu, Jūs tajā redzēsiet samērā sausu un bezkaislīgu skaitļu un faktu apkopojumu, kā jau tas pienākas šāda veida dokumentiem. Tai pat laikā aiz katra no šiem skaitļiem un funkciju aprakstiem stāv konkrētu cilvēku atbildīgs, bieži nogurdinošs un emocionāli smags, nekautrēšos teikt, pat bieži vien pašai izlēdzīgs un ļoti sarežģīts ikdienas darbs. Darbs, kas ir ļoti nozīmīgs mums pašiem, cilvēkiem, kas strādā birojā, bet tai pat laikā, un faktiski, pirmkārt, Latvijas sabiedrībai un videi ap mums, jo tāda ir Vides pārraudzības valsts biroja darba specifika – rūpēties, lai neatkarīgi no krīzēm ekonomikā, politikā, domāšanā vai kādā citā jomā, tiktu saglabāts līdzsvars konkrētu saimnieciskās darbības projektu vai plānošanas dokumentu realizācijā un vides vērtību saglabāšanā. Šī vides aizsardzības joma ir ļoti plaša, tā ietver vairākas savstarpēji saistītas un specifiskas jomas, kas, patīk tas mums vai nepatīk, ir visai strikti reglamentētas ne tikai Latvijā vien, un katram no mums par to noteikti var būt savs viedoklis.

Krīzes laikā iespējams liekas, ka vides aizsardzība varētu pagaidīt, kad tik daudz svarīgu lietu darāms, un naudas trūkst tik daudz kam. Tīru gaisu, dzeramo ūdeni un jūru, nepiesārņotu mežu mēs visi uzskatām par pašsaprotamu, tai pat laikā dabas un vides vērtības ir tās, kuras lielākā daļa no mums pat ikdienā neapzinās, lai gan katrs no mums kaut ko var darīt vides aizsardzībā, sākot ar iepirkumu un paradumu izvēlēšanos, atkritumu nemešanu kur pagadās un šķirošanu, un beidzot ar tālredzīgu un kompetentu lēmumu, argumentētu izdiskutēšanu un pieņemšanu dažādās vides jomās pašvaldību un valsts mērogā. Tīra vide, Daba un Veselība ir jomas, ko pa īstam spējām novērtēt vai pat tikai sākt apzināties tikai tad, kad tās jau pilnībā vai daļēji ir zaudētas. Tai pat laikā, ja gribam būt attīstīta valsts, mums jāprot saimniekot racionāli, t.sk. tā, lai nepārvērstu jebkuru saimnieciskās darbības projektu par ienaidnieku, bet gan jāprot to savlaicīgi un kompetenti izvērtēt un ne tikai izvirzīt, bet arī nodrošināt atbilstošus un korektus nosacījumus jebkurai saimnieciskajai darbībai. Nenoliedzami, kompetence un savlaicīgums ir ļoti nozīmīgi visās jomās atbildīgu lēmumu pieņemšanā, jo lielā mērā jebkuru krīzi rada savlaicīgi pieņemtu un kompetentu lēmumu trūkums.

Ņemot vērā kopējos procesus valstī, arī vides aizsardzībā 2010. gadā tika pielikts liels darbs pie tā, lai iespējami optimizētu dažādas procedūras, t.sk. līdzsvarotu gan ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras termiņus, gan nezaudētu tās kvalitāti apstākļos, kad valstī trūkst finansējuma ļoti daudzām būtiskām lietām. Krīzes apstākļos faktiski divkārt samazinātā finansējuma apstākļos birojā ir nācies rast risinājumus visdažādākajās jomās un ir izdevies saglabāt kvalificētāko speciālistu kodolu, kas ir galvenais priekšnoteikums tik daudzveidīgu un atbildīgu funkciju veikšanai, kādas uzticētas birojā. Gan apelāciju vides jomā, gan rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas, gan ietekmes uz vidi vērtējuma, gan arī jebkurā citā biroja darbības jomā, par kurām detalizētāka informācija iekļauta šai pārskatā, birojs ar ļoti mazu darbinieku skaitu nodrošina tam uzticētās funkcijas. Izmantojot izdevību, vēlos vēlreiz pateikties visiem biroja darbiniekiem par izpratni, pašatdevi un atbildības sajūtu nebūt ne vieglo uzdevumu izpildē, kā arī vēlēt visiem mums saglabāt sevi un Latvijas vidi mums un mūsu bērniem zaļā, aktīvā, darbīgā un nodrošinātā Latvijā. Dabas kapitāls kā viena no Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatvērtībām ir iekļauts Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam, daba mums ir savdabīga un skaista, pie tam pagaidām daudz tīrāka un neskartāka, kā daudzviet citur pasaulē. Kādā veidā to krīžu, globalizācijas un tehnoloģiju attīstības ritenī nepazaudēt, bet apzināt, novērtēt, saglabāt, pārdomāti un racionāli izmantot un popularizēt, lielā mērā būs atkarīgs no mums visiem.

Ceram, ka biroja darbības 2010. gada pārskats sniegs iespēju detalizētāk iepazīties ar Biroja darbību un tā rezultātiem, ko tāpat kā visu pārējo mūsu rīcībā esošo aktuālo informāciju ievietojam Biroja mājaslapā.

A.Lukševics

Vides pārraudzības valsts biroja direktors

SATURS

1. PAMATINFORMĀCIJA.....	3
1.1. Vides pārraudzības valsts biroja juridiskais statuss.....	3
1.2. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni	3
1.3. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra	4
1.4. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni un mērķi	5
1.4.1 Ietekmes uz vidi novērtēšana - politikas īstenošanas joma	5
1.4.2 Piesārņojuma samazināšana - politikas īstenošana integrētai piesārņojuma novēršanai un kontrolei joma.....	7
1.4.3 Rūpniecisko avāriju riska mazināšana - politikas īstenošanas joma.....	7
1.4.4 Atkritumu apsaimniekošana - politikas īstenošana iepakojuma apsaimniekošanā joma.....	8
1.4.5 Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzībā joma un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšanas joma; vides informācijas sagatavošanas, izplatīšanas un sabiedrības izpratnes palielināšanas par vides jautājumiem joma	8
1.4.6 Vides pārvaldības instrumenti – politikas īstenošanas ekomarķējuma un vides vadības un audita sistēmas joma (EMAS).....	9
2. FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI	10
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	10
2.2. Pārskata gada darbības rezultāti atbilstoši funkciju sadalījumam un to izpilde	11
2.2.1 Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.....	11
2.2.2 Ietekmes uz vidi un Natura 2000 teritoriju novērtējums.....	13
2.2.3 Piesārņojuma integrētā novēršana un kontrole	14
2.2.4 Rūpniecisko avāriju riska novērtēšana.....	14
2.2.5 Iepakojuma apsaimniekotāju reģistrācija	15
2.2.6 Iesniegumu izskatīšana.....	15
2.2.7 Vides informācijas izplatīšana	16
2.2.8 Eiropas Savienības Ekomarķējuma programmas koordinācija	16
2.2.9 Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) ieviešana	17
2.3. Budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” rezultatīvo rādītāju analīze	17
2.4. Biroja sniegtie pakalpojumi	18
2.5. Biroja darbības uzlabošanas pasākumi	19
3. PERSONĀLS	20
4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	22
5. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI	23

1. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Vides pārraudzības valsts biroja juridiskais statuss

Vides pārraudzības valsts birojs (turpmāk tekstā Birojs) ir Latvijas Republikas Vides ministrijas (turpmāk tekstā Vides ministrija) pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbību reglamentē 2004.gada 6.janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr.4 “Vides pārraudzības valsts biroja nolikums” (ar 2008.gada 17.marta grozījumiem). Birojs publiskās iekārtas sistēmā īsteno vairākas nozīmīgas, nodalītas un pastāvīgas vides aizsardzības politikas nozares, kuru nodrošināšana izriet no Latvijas kā Eiropas Savienības (turpmāk tekstā ES) dalībvalsts starptautiskajām saistībām. Birojs veic Vides aizsardzības likumā, likumā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, likumā “Par piesārņojumu”, likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un citos normatīvajos aktos par vides aizsardzību, rūpniecisko avāriju novēršanu un riska samazināšanu, ķīmisko vielu un ķīmisko produktu izmantošanu, ūdens resursu apsaimniekošanu, kā arī atkritumu un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu noteiktās funkcijas un uzdevumus. Birojs izskata arī iesniegumus par Vides ministrijas padotības iestāžu izdoto administratīvo aktu apstrīdēšanu vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un pārstāv vides aizsardzības iestādes administratīvajās tiesās.

Saskaņā ar Vides ministrijas budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammu “Vides pārraudzības valsts birojs” - Birojam ir noteiktas šādas **pamatfunkcijas**:

1. Ietekmes uz vidi novērtēšana - politikas īstenošana.
2. Piesārņojuma samazināšana - politikas īstenošana integrētai piesārņojuma novēršanai un kontrolei.
3. Rūpniecisko avāriju riska mazināšana - politikas īstenošana.
4. Atkritumu apsaimniekošana - politikas īstenošana iepakojuma apsaimniekošanā.
5. Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības jomā un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšana; vides informācijas sagatavošana, izplatīšana un sabiedrības izpratnes palielināšana par vides jautājumiem.
6. Vides pārvaldības instrumenti – politikas īstenošana ekomarķējuma un vides vadības un audita sistēmas jomā (turpmāk tekstā arī EMAS) .

1.2. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni

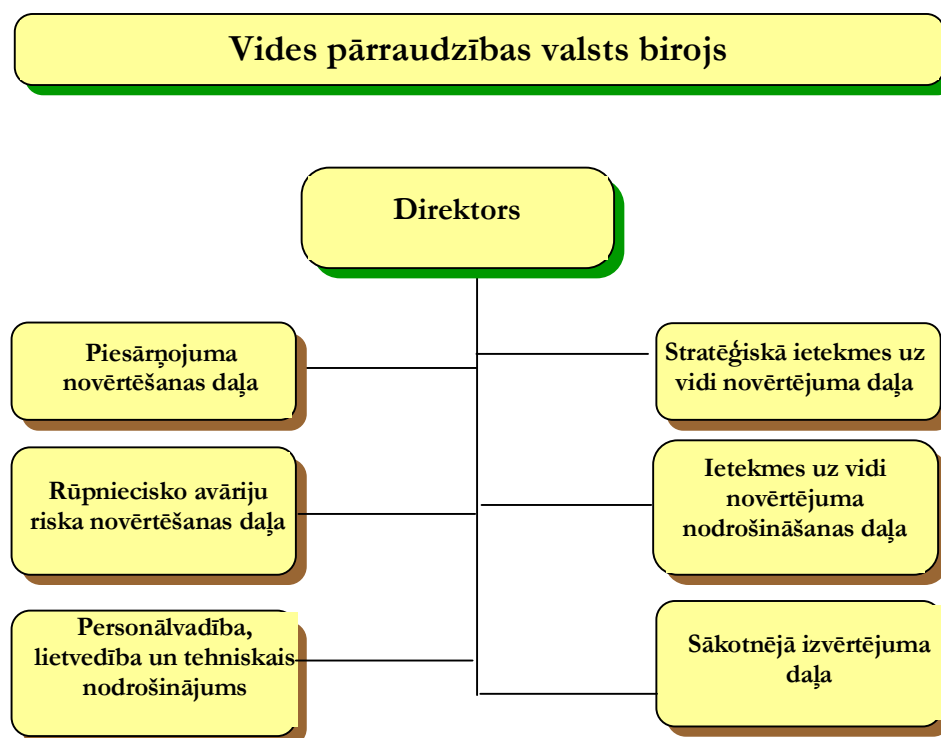
Biroja darbības galvenie virzieni ir pakārtoti budžeta apakšprogrammā noteiktajiem prioritārajiem mērķiem vides aizsardzības politikas īstenošanai. Būtiskākie 2010.gadā veiktie uzdevumi ir:

1. Stratēģisko (plānošanas dokumentu) ietekmes uz vidi novērtējumu pārraudzība.
2. Paredzēto darbību ietekmes uz vidi un ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (turpmāk tekstā arī NATURA 2000) novērtējumu pārraudzība.
3. Likumā “Par piesārņojumu” Birojam noteikto uzdevumu saistībā ar atļaujām A un B kategorijas piesārņojošai darbībai realizēšana.
4. Rūpniecisko avāriju risku novērtēšana un pasākumu noteikšana tā samazināšanai.
5. ES ekomarķējuma piešķiršanas programmas koordinācija, pasākumu veikšana sabiedrības izglītošanai par videi draudzīgu patēriņu.

6. Organizāciju reģistrācija vides vadības un audita sistēmā (EMAS), pasākumu veikšana sabiedrības informēšanai un izglītošanai.
7. Iepakojuma likumā Birojam noteikto uzdevumu realizācija saistībā ar iepakojuma apsaimniekošanu un iepakojuma apsaimniekotāju reģistrēšanu.
8. Iesniegumu izskatīšana par Vides ministrijas padotības iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktisko rīcību apstrīdēšanu vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un pārstāvības nodrošināšana administratīvajās tiesās.
9. Sabiedrībai pieejamās informācijas sagatavošana un nodrošināšana par ietekmes uz vidi novērtējumu, atļaujām A un B kategorijas piesārņojošās darbības veikšanai un to nosacījumiem, rūpniecisko avāriju novēršanas programmām un drošības pārskatiem, vides vadības un audita sistēmā reģistrētām organizācijām, komercsabiedrībām, kurām piešķirts ES ekomarkējums, par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem, kā arī izlietotā iepakojuma apsaimniekotājiem.
10. Sabiedrības informēšanas nodrošināšana visās Biroja pamatdarbības jomās atbilstoši normatīvajos aktos un Orhūsas konvencijā ietvertajām prasībām.

1.3. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra

Biroja struktūra veidota atbilstoši normatīvajos aktos Birojam deleģēto politikas jomu un apakšnozaru funkciju izpildes sadalījumam, nodrošinot efektīvu, kompetentu un koordinētu uzdevumu veikšanu atbilstoši pienākumu specifikai pie racionāla personālrесursu un kvalifikācijas sadalījuma.

1. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra 2010.gada decembrī.

1.4. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni un mērķi

1.4.1 Ietekmes uz vidi novērtēšana - politikas īstenošanas joma

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir integrēt vides aspektus ar iespējamu būtisku vides ietekmi saistītos plānošanas dokumentos, analītiski izvērtējot to mijiedarbību ar ekonomiskiem un sociāliem apstākļiem, kā arī noskaidrojot un ņemot vērā ieinteresēto pušu viedokli. Stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu veic vienlaicīgi ar plānošanas dokumenta izstrādi (pirms plānošanas dokumenta apstiprināšanas). Stratēģiskā novērtējuma pamatuzdevums ir iegūt informāciju par plānošanas dokumenta un tā realizācijas alternatīvu ietekmi uz vidi, paredzot pasākumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai un samazināšanai, kā arī veicināt sabiedrības līdzdalību plānošanas dokumenta izstrādē.

Biroja galvenais uzdevums ir noteikt plānošanas dokumentu ietekmes uz vidi būtiskumu un lemt par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu, kā arī sagatavot atzinumus par plānošanas dokumentu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatiem. Birojs izvērtē vides pārskatu atbilstību normatīvo aktu prasībām, plānošanas dokumentos izraudzīto risinājumu pamatojumu, sabiedriskās apspriešanas atbilstību Ministru kabineta noteiktajai kārtībai un, vai ir izskatīti sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie komentāri un priekšlikumi. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma jomā pārraudzības funkciju Birojs realizē caur atzinuma sniegšanu un gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav bijis pietiekami pamatots, atzinumā tiek norādīti iebildumi, savukārt gadījumā, ja vides pārskats neatbilst normatīvo aktu prasībām vai izraudzītais risinājums būtiski ietekmē cilvēku veselību un vidi un nav pietiekami pamatots, kā arī ja nav veiktas atbilstīgas sabiedrības informēšanas un viedokļu izvērtēšanas darbības - vides pārskats tiek nodots pārstrādāšanai. Birojs nosaka arī plānošanas dokumentu realizācijas ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma monitoringa iesniegšanas termiņus atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

Ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir savlaicīga paredzēto darbību būtiskas ietekmes uz vidi apzināšana, novēršana vai mazināšana, nodrošinot līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību, kur darbības negatīvās ietekmes ir apzinātas un novērstas jau projektēšanas stadijā, panākot, ka darbību realizācija ir vērsta uz sociālās vides, ekonomiskās vides un dabas vides interešu līdzsvarošanu. Ietekmes uz vidi novērtējumam izšķirami vairāki procedūru veidi, kas piemērojami, ņemot vērā paredzētās darbības negatīvo ietekmi uz vidi aspektus un to būtiskumu, kas citu starpā atkarīgs no darbības apjomiem, darbības realizācijai izvēlētās vietas, pielietojamās tehnoloģijas un risinājumiem u.c. Vides vērtējuma procedūru skalā nodalāms sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums, ietekmes uz vidi novērtējums un ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums.

Sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums ir procedūra, kas galvenokārt tiek piemērota likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 2.pielikumā minētajām darbībām, kā arī darbībām, kurām var būt būtiska ietekme uz vidi vai NATURA 2000 teritorijām, vai citos normatīvajos aktos noteiktajām darbībām. Minētās darbības netiek kvalificētas kā tādas, kurām piemīt izteikti augsts nelabvēlīgu ietekmes aspektu kopums (kas obligāti vērtējams ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras gaitā), tai pat laikā ar nolūku savlaicīgi identificēt iespējamās būtiskās un nelabvēlīgās ietekmes, kas var būt saistītas ar šo darbību realizāciju – tās ir vērtējamas 2004.gada 17.februāra Ministru kabineta noteikumos Nr.87 "Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi" noteiktajā kārtībā Valsts vides dienesta (turpmāk tekstā VVD) reģionālajā vides pārvaldē. Sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātā Birojā tiek noteikta nepieciešamība paredzētās darbības projektiem veikt ietekmes uz

vidi novērtējuma procedūru vai ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma procedūru.

Ietekmes uz vidi novērtējums ir procedūra, kas piemērojama darbībām, kurām piemīt izteikti augsts nelabvēlīgas ietekmes uz vidi potenciāls un kuras ir iekļautas likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1.pielikumā, kā arī darbībām, kurām šāds novērtējums ir nepieciešams saskaņā ar sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātiem. Ietekmes uz vidi novērtējuma pamatuzdevumi ir apzināt iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz vidi, rast risinājumu to novēršanai, iesaistīt sabiedrību darbības iespējamo ietekmju novērtēšanā, apspriešanā un lēmuma par darbības realizāciju pieņemšanā.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai ietekmes uz vidi novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, kā arī, lai sabiedrība un lēmuma pieņēmēji iegūtu korektu un reprezentatīvu informāciju par prognozējamo negatīvo ietekmi uz vidi, nepieciešamajiem pasākumiem tās novēršanai vai samazināšanai, kā arī par ietekmes uz vidi novērtējuma procesa gaitu un sabiedrības attieksmi pret projekta realizāciju. Izvērtēšanas procesā Birojs vērtē plānoto darbību ziņojumus ietekmes uz vidi aspektā, piedalās sabiedriskās apspriešanas procesā, nepieciešamības gadījumā informē pašvaldības, valsts iestādes, zinātniskās pētniecības iestādes un nevalstiskās organizācijas, pieaicina nepieciešamos ekspertus, lai nodrošinātu vērtējuma profesionalitāti, kā arī ņem vērā sabiedrības ierosinājumus un atsauksmes. Ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātā tiek izstrādāti turpmākajā projektēšanā veicamie vides aizsardzības pasākumi un nosacījumi, kuri ievērojami, realizējot paredzēto darbību katrā konkrētājā vietā.

Ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums tiek piemērots tajos gadījumos, kad darbības realizācija paredzēta NATURA 2000 teritorijā vai tās tuvumā un sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātā secināts, ka paredzētā darbība var atstāt ietekmi uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīklā NATURA 2000 ietvertu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, bet darbība neatbilst likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1.pielikumā noteiktajām darbībām. Šāds novērtējums tiek piemērots, tad, ja konstatēts, ka ietekmes raksturs var būt būtisks un saistīts ar aizsargājamās dabas teritorijas dabas vērtībām. Šādas novērtējuma procedūras pamatuzdevums ir apzināt iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, tās ekoloģiskajām funkcijām un integritāti, novērtēt iespējamo ietekmju būtiskumu un nepieciešamību izstrādāt kompensējošus pasākumus, kā arī iesaistīt sabiedrību darbības iespējamo ietekmju novērtēšanā, apspriešanā un lēmuma par darbības realizāciju pieņemšanā.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, netiktu pieļauta nozīmīgu dabas vērtību degradācija, kā arī, lai sabiedrība un lēmuma pieņēmēji iegūtu korektu un reprezentatīvu informāciju par prognozējamo negatīvo ietekmi uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, nepieciešamajiem pasākumiem tās novēršanai vai samazināšanai, kompensējošajiem pasākumiem, kā arī Ministru kabineta un Eiropas Komisijas informēšana par paredzētajām darbībām, kas var atstāt būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju NATURA 2000. Lai to izpildītu, Birojs sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma rezultātā lemj par šādas novērtējuma procedūras nepieciešamību, konsultējas ar Dabas aizsardzības pārvaldi, izstrādā nosacījumus novērtējuma veikšanai, sagatavo un sniedz atzinumus par novērtējuma ziņojuma pirmo un galīgo redakciju, kā arī normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un kārtībā sagatavo informatīvu ziņojumu Ministru kabinetam un nosūta ziņojumu Eiropas Komisijai.

1.4.2 Piesārņojuma samazināšana - politikas īstenošana integrētai piesārņojuma novēršanai un kontrolei joma

Piesārņojuma integrētās novēršanas un kontroles sistēmas mērķis ir novērst vai samazināt ietekmi uz vidi, kas rodas lielāko rūpniecības uzņēmumu darbības rezultātā. Tās uzdevums ir samazināt un ierobežot gaisa, ūdens un augsnes piesārņojumu, nodrošināt dabas resursu un enerģijas racionālu izmantošanu, samazināt atkritumu daudzumu. Saskaņā ar likumā "Par piesārņojumu" noteikto rūpnieciskā ražošanas un saimnieciskā darbība (piesārņojošās darbības) atkarībā no to bīstamības videi tiek dalītas A, B un C kategorijās, kur A kategorijas darbība ir ar potenciāli visnozīmīgāko ietekmi. Lai veiktu darbību, kura atbilst A un B kategorijai, ir jāsaņem atbilstoša A vai B kategorijas atļauja. Birojs piedalās A un B kategorijas atļauju piesārņojošās darbības kontroles procesā atbilstoši likumā "Par piesārņojumu" noteiktajam deleģējumam.

Biroja galvenā uzmanība šajā jomā tiek pievērsta informācijas par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem apzināšanai un izplatīšanai, kā arī sadarbības sistēmas ar VVD reģionālajām vides pārvaldēm un komercsabiedrībām izveidei un pilnveidošanai, nodrošinot vienotu pieeju iesniegumu iesniegšanai attiecīgu atļauju saņemšanai un atļaujas sagatavošanai un nepieciešamās informācijas pieejamības nodrošināšanai. Birojs nodrošina sabiedrības iespēju apstrīdēt VVD reģionālo vides pārvalžu amatpersonu izdotos lēmumus, kas attiecas uz atļauju izsniegšanu un atļauju nosacījumiem, piesārņoto vai potenciāli piesārņoto vietu izpēti, sanācību un izpēti vai sanācības izdevumu segšanu vai sadalījumu, un iespēju vērsties tiesās saistībā ar vides jautājumiem.

1.4.3 Rūpniecisko avāriju riska mazināšana - politikas īstenošanas joma

Lai nepieļautu vai samazinātu kaitējumu, ko rūpniecisko avāriju rezultātā ķīmiskās vielas tām piemītošo īpašību dēļ var nodarīt videi, cilvēku veselībai un īpašumam, Latvijā ir ieviests rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas un samazināšanas pasākumu komplekss. Rūpnieciskās darbības objektos, kuros tiek uzglabāts nozīmīgs bīstamo vielu daudzums, atbilstoši tam, kādas un cik daudz bīstamas vielas tas izmanto un uzglabā, obligāti izstrādājami un veicami rūpniecisko avāriju riska novēršanas vai samazināšanas pasākumi, kuru atbilstību un pietiekamību novērtē Rūpniecisko avāriju riska izvērtējuma komisija un lēmumu pieņem Birojs.

Katra iesniegtā dokumenta izskatīšanai Birojs veido rūpniecisko avāriju riska izvērtējuma komisiju, kurā tiek iesaistīti visu iesaistīto valsts iestāžu (Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Vides ministrijas, Veselības ministrijas, Valsts darba inspekcijas, Patērētāju tiesību aizsardzības centra un Valsts vides dienesta un to reģionālo vides pārvalžu), kā arī attiecīgo pašvaldību pārstāvji. Komisijas personālo sastāvu apstiprina katra iesniegtā dokumenta izskatīšanai, nepieciešamības gadījumos tiek pieaicināti atbilstoši speciālisti – eksperti. Galvenā uzmanība šobrīd tiek pievērsta tam, lai adekvāti tiktu novērtēts esošais stāvoklis un avāriju risks objektos, kā arī izstrādāti un realizēti konkrētajam stāvoklim atbilstoši rūpniecisko avāriju riska novēršanas vai samazināšanas pasākumi. Birojs sadarbībā ar citām rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas jomā iesaistītajām institūcijām lielu uzmanību pievērš objektu speciālistu informēšanai un izglītošanai riska vadības jautājumos.

1.4.4 Atkritumu apsaimniekošana - politikas īstenošana iepakojuma apsaimniekošanā joma

Latvijas vides aizsardzības politikas mērķis iepakojuma jomā ir nodrošināt iepakojuma ražošanas attīstību, progresīvu iepakojuma tehnoloģiju ieviešanu un racionālas izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas izveidi valstī, kā arī nodrošināt brīvprātīgas vienošanās principu ieviešanu izlietotā iepakojuma apsaimniekošanā, jo tas ļauj samazināt izlietotā iepakojuma nelabvēlīgo ietekmi uz vidi, sekmēt iepakojuma atkārtotu lietošanu, veicināt iepakojuma materiālietilpības samazināšanu un izlietotā iepakojuma reģenerāciju.

Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto Birojs veic komercsabiedrību reģistrēšanu iepakojuma apsaimniekotāja statusā, ja tā ir izveidojusi un īsteno izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmu, kā arī apkopo informāciju par izlietotā iepakojuma savākšanas un resursu atgūšanas apjomu un veidiem, ko iesniedz iepakojuma apsaimniekotāji.

Biroja uzdevumi šajā jomā ir:

- noteiktajā kārtībā izsniegt iepakojuma apsaimniekotājiem izziņu par reģistrāciju;
- noteiktajā kārtībā un termiņos pēc iepakojuma apsaimniekotāja reģistrācijas informēt attiecīgās VVD reģionālās vides pārvaldes par iepakotājiem, kuri noslēguši līgumu par izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu ar iepakojuma apsaimniekotāju;
- saņemt un apkopot informāciju par izlietotā iepakojuma savākšanas un resursu atgūšanas apjomu un veidiem, ko iesniedz iepakojuma apsaimniekotāji.

1.4.5 Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzībā joma un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšanas joma; vides informācijas sagatavošanas, izplatīšanas un sabiedrības izpratnes palielināšanas par vides jautājumiem joma

Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšanas mērķis ir nodrošināt tiesību normu precīzu un efektīvu piemērošanu publiski tiesiskajās attiecībās, kā arī nodrošināt demokrātiskas valsts pamatprincipu ievērošanu attiecībās starp valsts iestādēm un privātpersonām. Vides aizsardzības sistēmā ir izveidota kārtība, kādā Latvijas iedzīvotājiem ir tiesības vērsties ar iesniegumiem, kuros ietverti lūgumi, sūdzības vai iebildumi par citu vides sistēmas iestāžu izdotiem administratīvajiem aktiem vai faktisko rīcību, kā arī sabiedrības līdzdalības tiesībām un tiesībām uz vides informāciju pārkāpumiem, lai tie tiktu pakļauti neatkarīgai un objektīvai izmeklēšanai.

Vairākos normatīvajos aktos Birojam deleģētas augstākās iestādes funkcijas Administratīvā procesa likuma izpratnē augstāk minētā mērķa sasniegšanai. Birojā ir tiesības vērsties ikvienai fiziskajai un juridiskajai personai, kā arī personu apvienībām ar iesniegumiem vai sūdzībām un saņemt atbildi pēc būtības. Birojam deleģētās funkcijas apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas jomā ir administratīvās lietas izskatīšana no jauna pēc būtības, kā arī lēmuma sagatavošana par apstrīdēto administratīvo aktu vai faktisko rīcību vai sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā. Gadījumos, kad par Biroja pieņemtajiem lēmumiem tiek iesniegti pieteikumi administratīvajās tiesās, Birojs sagatavo rakstveida paskaidrojumus un nodrošina pārstāvniecību visās administratīvajās tiesu sēdēs.

Vides informācijas sagatavošanas, izplatīšanas un sabiedrības izpratnes palielināšanas par vides jautājumiem mērķis ir vides informācijas sagatavošana un

izplatīšana atbilstoši likumam „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, likumam „Par piesārņojumu”, Iepakojuma likumam, Vides aizsardzības likumam un Ministru kabineta 2005.gada 19.jūlija noteikumiem Nr.532 „Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem”, kā arī Orhūsas konvencijai.

1.4.6 Vides pārvaldības instrumenti – politikas īstenošanas ekomarķējuma un vides vadības un audita sistēmas joma (EMAS)

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula EK Nr.66/2010 “Par ES Ekomarķējumu” paredz, ka **Eiropas ekomarķējums** ir viens no brīvprātīgiem vides politikas instrumentiem organizāciju ilgtermiņai attīstībai. Eiropas ekomarķējuma sistēma tika izveidota 1992.gadā un šobrīd tā ir visu ES dalībvalstu teritoriju aptveroša programma, kas apliecina preču un pakalpojumu atbilstību noteiktiem vides standartiem. Eiropas ekomarķējuma pamatā ir preventīva organizāciju radītās tiešās un netiešās ietekmes mazināšana, veicinot videi draudzīgu patēriņu. Sistēmas mērķis ir sekmēt un stimulēt tādu preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, kuru ietekme uz vidi visos to dzīves cikla posmos ir samazināta līdz minimumam, kā arī stimulēt plašākā sabiedrībā vides apziņu un videi draudzīgas rīcības modeli caur atbildīgu iepirkumu.

Eiropas ekomarķējumu var piešķirt gan precēm, gan pakalpojumiem, ja pretendents atbilst Regulas un attiecīgās preču/pakalpojumu grupas kritērijiem. Biroja galvenie uzdevumi šajā jomā ir Ekomarķējuma sistēmas koordinēšana un pārraudzība valstī, nodrošinot marķējuma piešķiršanu, ražotāju uzraudzību, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu kompleksa realizāciju.

Vides vadības un audita sistēma, jeb EMAS ir brīvprātīgs instruments ES dalībvalstu uzņēmumiem, kuri, ieviešot videi draudzīgas darbības modeli, ilgtermiņā pievērš uzmanību tādiem aspektiem kā uzņēmuma radītās piesārņojuma slodzes mazināšana, racionāla dabas resursu izmantošana un vides izglītība. Publisko vai privāto tiesību subjekts, kas ieviesis vides vadības sistēmu, apņemas izpildīt vides normatīvo aktu prasības, pastāvīgi uzlabot savu veikumu vides jomā, un sniegt sabiedrībai informāciju par radīto ietekmi uz vidi. Rūpējoties par ietekmes uz vidi samazināšanu, uzņēmums gūst gan materiālu labumu no finanšu līdzekļu ekonomijas, lietderīgāk izmantojot ūdeni un enerģiju, samazinot atkritumu daudzumu, kā arī gūst pozitīvāku tēlu sabiedrībā. Bez tam EMAS veicina uzņēmuma darbinieku līdzdalību, tādējādi aktīvi veidojot darbinieku vides apziņu.

Biroja galvenie uzdevumi šajā jomā ir EMAS sistēmas koordinēšana un pārraudzība valstī atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas EK Nr.1221/2009 “Par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS), kā arī par Regulas (EK) Nr.761/2001 un Komisijas Lēmumu 2001/681/EK un 2006/193/EK atcelšanu” prasībām, nodrošinot reģistrāciju, reģistrēto organizāciju uzraudzību, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu kompleksa realizāciju.

2. FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Birojs savas funkcijas veic Vides ministrijas budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” ietvarā un savu darbību nodrošina no valsts budžeta līdzekļiem. Minēto apakšprogrammu īsteno viena valsts pārvaldes institūcija – Birojs. Valsts piešķirtais finansējums Biroja funkciju un pienākumu izpildei 2010.gadā, kā arī tā izlietojums Biroja darbības nodrošināšanai atspoguļots šī pārskata 1.tabulā.

1.tabula

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (latos)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	273151	204 988	191801
1.1.	dotācijas	268700	190 488	180241
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	4 451	14 500	11 560
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	260771	197 988	180 241
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	257271	197 188	179 453
2.1.1.	kārtējie izdevumi	257271	197 188	179 453
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropa Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanās izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	3 500	800	788

2.2. Pārskata gada darbības rezultāti atbilstoši funkciju sadalījumam un to izpilde

2010.gadā Birojs sekmīgi un ar ļoti lielu pašatdevi ir turpinājis savu darbu pie tam deleģēto mērķu sasniegšanas, lai gan jāsaprot, ka tas nav nācies viegli. Pēdējo divu gadu laikā pārmaiņas valsts pārvaldē un arī Birojā ir bijušas ievērojamas, kas prasījušas arī virkni nepopulāru lēmumu un patiešām smagus risinājumus. 2010.gadā Biroja funkciju izpilde bija jānodrošina personālam, kas sastāda mazāk par 60% no iepriekšējos gados strādājošo skaita, bet neskatoties uz ekonomisko krīzi, - darba apjoms nebūt nav kļuvis ievērojami mazāks. Vairākās nozīmīgās Biroja darbības jomās ir pieaugusi darba sarežģītības pakāpe, tamdēļ slodze ir ļoti būtiska. Birojs kā publiskās pārvaldes iestāde savā darbā vienmēr kā prioritāti ir uzstādījis kvalitatīvu, korektu, efektīvu un iespējami savlaicīgu pienākumu izpildi. Arī 2010.gadā Birojs pret darbu ir attiecies ar augstāko atbildību un tas ir uzskatāmi redzams arī zemāk norādītajā sasniegumu atspoguļojumā.

2.2.1 Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums

Pārskata periodā Birojs turpināja darbu pie stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma pārraudzības, kā arī strādāja pie stratēģiskā novērtējuma kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas. 2010.gadā kopā izvērtēti 40 plānošanas dokumentu izstrādātāju iesniegumi (12 gadījumos pieprasīta papildus informācija), sagatavoti un pieņemti lēmumi par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu:

- 17 gadījumos pieņemts lēmums piemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru;
- 23 gadījumos pieņemts lēmums nepiemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru.

Šajā gadā Birojā iesniegti iesniegumi lēmuma pieņemšanai par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu novadu teritorijas plānojumiem un attīstības programmām, novadu atsevišķu teritoriālo vienību - bijušo pagastu pašvaldību - teritorijas plānojumiem vai to grozījumiem, republikas mēroga pilsētu teritorijas plānojumu grozījumiem un attīstības programmām, kā arī atsevišķu valsts līmeņa plānošanas dokumentu grozījumiem.

Pārskata periodā sagatavoti atzinumi par 15 vides pārskatiem, no kuriem lielākā daļa ir novadu teritoriālo vienību – bijušo pagastu pašvaldību - teritorijas plānojumu un to grozījumu vides pārskati. Pārskata periodā Birojs sagatavojis atzinumus par tādiem nozīmīgiem plānošanas dokumentiem kā Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam, Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāna, Latgales plānošanas reģiona Ilgtermiņa attīstības stratēģijas 25 gadiem un Latgales plānošanas reģiona Attīstības programmas 2010.-2017.gadam, Jūrmalas pilsētas attīstības stratēģijas 2010.-2030.gadam un Ādažu novada attīstības programmas 2011.-2018.gadam Vides pārskatu, kā arī izdevis vienu atzinumu par detālplānojuma – teritorijai Rīgā Mangaļsalā - Vides pārskatu. Informācija par Biroja lēmumiem un atzinumiem ir ievietota Biroja mājaslapā internetā, sadaļā Stratēģiskais IVN (adrese: <http://www.vpvb.gov.lv>).

Pārskata periodā Birojs turpināja darbu arī pie stratēģiskā novērtējuma kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas, kas ietver darbu gan ar plānošanas dokumentu, gan vides pārskatu izstrādātājiem, kā arī institūcijām, sabiedrību un nevalstiskajām organizācijām. Birojs individuāli konsultēja pašvaldības, konsultāciju firmas par stratēģiskā ietekmes uz vidi

novērtējuma metodēm un vides pārskata sagatavošanu, kā arī informēja iedzīvotājus par stratēģiskā novērtējuma būtību un viņu iespējām piedalīties vides jautājumu risināšanā gan reģionālā līmenī, gan valstī kopumā.

Jāatzīmē, ka pārskata periodā kopumā vērojama stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatu kvalitātes uzlabošanās - novērtējumā vairāk izmantota analītiska pieeja, turklāt būtiska loma vides aspektu ievērtēšanā plānošanas dokumentos bijusi nevalstiskām organizācijām un sabiedrībai. Šajā gadījumā īpaši atzīmējama Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam, Jūrmalas pilsētas attīstības stratēģijas 2010.-2030.gadam, Ādažu novada attīstības programmas 2011.-2018.gadam un Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāna un to vides pārskatu sagatavošana, kur aktīvi līdzdarbojās sabiedrība un nevalstiskās organizācijas. Īpaši iepriecina gadījumi, kad speciālistu, sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvju izteiktie konstruktīvie priekšlikumi palīdzējuši plānošanas dokumentu izstrādātājiem atrast videi draudzīgākus un līdz ar to arī ilgtspējīgākus attīstības risinājumus.

2010.gadā iezīmējusies jauna tendence, kad vides pārskatus sagatavo novadu speciālisti, kam vēl nav pieredzes šāda veida dokumentu izstrādē. Šāda tendence kopumā ilgtermiņā vērtējama pozitīvi, tomēr ir novērojami gadījumi, kad pieredzes trūkuma dēļ atsevišķi faktori vides pārskatā ir nepietiekoši izvērtēti, kas rada neapmierinātību sabiedrībā, kā arī var pagarināt plānošanas dokumenta izstrādes termiņu, gadījumā, ja vides pārskats jāatgriež pašvaldībai pārstrādāšanai. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma jomā ļoti būtiska ir viedokļu apmaiņa, lai labāk varētu izprast situāciju uz vietas un kopīgi rast risinājumus tālākai procesa uzlabošanai, tamdēļ sabiedrības un nevalstisko organizāciju aktīva un tajā pašā laikā uz konstruktīviem priekšlikumiem balstīta sadarbība var dot neatsveramu ieguldījumu ilgtspējīgas un videi draudzīgas attīstības veicināšanā.

Pārskata periodā uzsākta arī monitoringu ziņojumu iesniegšana. Birojs iesniegtos monitoringa ziņojumus apkopoja un nosūtīja Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centram. Šajā gadījumā atzīmējama iesniegto monitoringa ziņojumu atšķirīgā kvalitāte un izpildījums – atsevišķi plānošanas dokumentu izstrādātāji veikuši detalizētu izvērtējumu, piesaistot arī ekspertus, citā gadījumā tika sagatavota īsa informatīva atsauce, kas noteiktos gadījumos ir attaisnojami, jo atsevišķu bijušo pagastu teritorijās nav veiktas saimnieciska rakstura darbības vai notikusi kāda cita veida attīstība. Plānošanas dokumentu izstrādātājiem, sagatavojot monitoringa ziņojumu, lielāku uzmanību vajadzētu veltīt tieši plānošanas dokumentā paredzēto darbību īstenošanas izvērtējumam, vienlaikus vēršot uzmanību uz būtiskākajām esošajām vides problēmām, kuras jārisina turpmākajā plānošanas posmā vai arī to risinājums jāatstāj uz nākošajiem plānošanas periodiem. Biroja interneta mājaslapā ievietots arī Biroja darbinieku sagatavots metodiskais materiāls monitoringa veikšanai un monitoringa ziņojuma sagatavošanai. Metodiskajam materiālam ir izpratni veicinošs raksturs, un tas vairāk orientēts uz novadu plānošanas dokumentiem. Pašlaik aktuāls ir jautājums par to, cik lietderīgi ir veikt monitoringu bijušo pagastu teritorijas plānojumiem, ja plānots izstrādāt kopējo novada teritorijas plānojumu. Biroja ieskatā, lietderīgāk būtu, sagatavojot novada teritorijas plānojumu, veikt atbilstošu esošās situācijas novērtējumu un turpmāk monitoringa ziņojumu sagatavot tikai jaunajam apstiprinātajam teritorijas plānojumam, nepieciešamības gadījumā akcentējot uzmanību uz iepriekšējā plānošanas dokumentā identificētajām būtiskajām ietekmēm. Situācija būs atkārtoti jāizvērtē pēc jaunā Teritorijas plānošanas likuma pieņemšanas, kurā paredzētas kardinālas izmaiņas visā teritorijas plānošanas jomā.

2.2.2 Ietekmes uz vidi un Natura 2000 teritoriju novērtējums

2010.gadā ir turpinājušās jaunās tendences, kas jau iepriekšējā gadā ieskicēja izmaiņas ietekmes uz vidi novērtējuma jomā – pieaug to projektu skaits, kas paredz atjaunojamo energoresursu ieguvu, tostarp biogāzes un vēja enerģijas izmantošanu elektroenerģijas ražošanai. Īpaši aktuāla šāda projektu attīstības tendence iezīmējās Kurzemes piekrastē. 2010.gadā nedaudz mazāk kā citus gadus vides iestādēs izvērtējumam tiek pieteikti tūrisma infrastruktūras attīstības projekti un individuālo mājāsaimniecību projekti, - dzīvojamo māju būvniecība, rekonstrukcija un teritoriju labiekārtošana, tai pat laikā pieaug projektu skaits lauksaimnieciskās ražošanas, derīgo izrakteņu ieguves, enerģētiskās rūpniecības un infrastruktūras attīstības jomā. Virkne projektu saistīti arī ar atkritumu apsaimniekošanas jomu.

2010.gadā kopumā izskatīti un izanalizēti 403 sākotnējie ietekmes uz vidi izvērtējumi un pieņemti lēmumi par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu. No minētajiem gadījumiem ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra piemērota 6 paredzētajām darbībām, ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) novērtējums nav piemērots.

Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem būtiski audzis piemēroto un dažādās darba stadijās esošo ietekmes uz vidi novērtējumu skaits. Pārskata periodā Birojs uzraudzīja un koordinēja vairāk kā 40 ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras, tai skaitā: tieši Birojā saņemti 14 iesniegumi par paredzēto darbību un pieņemti lēmumi par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu. Turpinās ietekmes uz vidi novērtējums iepriekšējos gados uzsāktajiem projektiem. 2010. gadā Birojs ir izstrādājis un izsniedzis 13 ietekmes uz vidi novērtējuma programmas, saņemti un izvērtēti 14 ietekmes uz vidi novērtējuma darba ziņojumi un sagatavoti un izsniegti atzinumi par tiem, kā arī sagatavoti un izsniegti 11 atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējuma noslēguma ziņojumiem. Pārskata gadā sagatavots un izsniegts viens atzinums par ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma galīgo redakciju.

Galvenās saimniecisko darbību jomas, kurām veikts specifisks un detalizēts dažādo ietekmju uz vidi vispusīgs novērtējums, ir derīgo izrakteņu ieguve (2010.gadā pabeigtas 6 ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras), infrastruktūras jeb inženiertehniskie objekti, to skaitā 3 autoceļi un viens rūpnieciskās ražošanas uzņēmums. Pārskata gadā kā būtiskākie un lielākie veiktie ietekmes uz vidi novērtējumi, par kuriem ir sagatavots atzinums par ietekmes uz vidi novērtējuma noslēguma ziņojumu, jāmin Rīgas Ziemeļu transporta koridora 2.posma būvniecība (no Daugavgrīvas ielas līdz Vairoga ielai), autoceļa E22 (austrumu ievads Rīgā) posma “Kranciena karjers – Slāvu aplis” būvniecība, autoceļa A5 Rīgas apvedceļš Salaspils – Babīte posma no 11,6.kilometra (A7 Rīga – Bauska – Lietuvas robeža (Grenctāle)) līdz 34,6.kilometram (A9 Rīga (Skulte) – Liepāja) rekonstrukcija, Rīgas ostas kuģu pieejas kanāla rekonstrukcija, AS “HRC Libau” HRC AG energokompleksa izveide Liepājā un SIA „Naftimpeks” rezervuāru parka paplašināšana Rīgā. Informācija par izvērtējuma gaitu ir atspoguļota arī Biroja interneta mājaslapā (adrese: <http://www.vpvb.gov.lv>).

Pārskata periodā Biroja darbība ietekmes uz vidi novērtējuma jomā aktīvi un efektīvi tikusi virzīta arī ES atbalsta fondu konkursos piesakāmo projektu izvērtēšanai, nodrošinot pieteikumiem nepieciešamās dokumentācijas sagatavošanu, kas efektīvi demonstrē lēmuma pieņēmējiem, ka katras darbības ietekmes ir apzinātas un vides aizsardzības prasības integrētas projektu risinājumos. Pārskata periodā Birojs ir izdevis ~50 atzinumus par ES atbalsta fondos pieteiktajiem projektiem to iespējamās ietekmes uz vidi aspektā, kas ir obligāts priekšnoteikums atbilstošās kategorijas projektiem.

2.2.3 Piesārņojuma integrētā novēršana un kontrole

Pārskata gadā Birojs ir turpinājis darbu pie uzdevumu pildīšanas saistībā ar likuma “Par piesārņojumu” nosacījumiem. Birojs būtiski ir uzlabojis informāciju par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem un izsniegtajām atļaujām A un B kategorijas darbības veikšanai Biroja mājaslapā internetā. Birojs aktīvi ir piedalījies Eiropas Komisijas izstrādāto vadlīniju par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem (LPTP) tulkošanas pārbaudē un ir nodrošinājis to pieejamību Latvijā. Biroja darbinieki iespēju robežās ir piedalījušies arī ES rīkotajos informācijas apmaiņas forumos par LPTP.

2010.gada laikā Birojs ir sagatavojis publicēšanai un ievietojis Biroja mājaslapā internetā piesārņojuma sadaļā (adrese: <http://www.vpvb.gov.lv>) 21 A kategorijas atļaujas, 47 A kategorijas atļauju nosacījumu grozījumus, 679 B kategorijas atļaujas un 671 B kategorijas atļauju nosacījumu grozījumus.

2.2.4 Rūpniecisko avāriju riska novērtēšana

Pārskata gadā Birojā turpinājās rūpniecisko avāriju riska novērtēšana saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. 2010.gadā tika izveidotas Riska izvērtējuma komisijas 16 uzņēmumu iesniegtās dokumentācijas izvērtēšanai.

Lai uzlabotu rūpniecisko avāriju riska izvērtēšanas procedūru, intensīvi turpinājās iepriekšējā gadā uzsāktais darbs pie atbilstošu ekspertu apzināšanas un dokumentu kvalitātes pilnveidošanas. Pārskata gadā Birojā saņemtas un izskatītas kopsummā 15 rūpniecisko avāriju novēršanas programmas un drošības pārskati, tai skaitā arī papildinājumi un grozījumi esošajās programmās.

Apkopojot Riska izvērtējuma komisijas locekļu slēdzienus, 2010.gadā Biroja darbinieki izstrādāja ieteikumus un priekšlikumus 5 uzņēmumu drošības pārskatiem un 10 uzņēmumu rūpniecisko avāriju novēršanas programmām. Biroja speciālisti sagatavoja izvērtējumu par uzņēmumu rūpniecisko avāriju novēršanas programmu un drošības pārskatu atbilstību 2005.gada 19.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.532 “Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem” prasībām, ietverot tajos norādījumus par papildus pasākumiem, kas uzņēmumu atbildīgajām personām jāveic, lai samazinātu rūpniecisko avāriju draudus un palielinātu vides un cilvēku drošību. Par viena uzņēmuma drošības pārskatu un 3 uzņēmuma rūpniecisko avāriju novēršanas programmām Birojs pieprasīja papildus informāciju, atliekot lēmuma pieņemšanu. Šobrīd lielākā daļa rūpniecisko avāriju riska novēršanas dokumentāciju novērtējumu ir aktualizēti un tādējādi tiek izpildītas attiecīgās ES Direktīvas prasības.

Saskaņā ar objektu atbildīgo personu un VVD reģionālo vides pārvalžu sniegto informāciju izveidots un regulāri tiek aktualizēts to objektu saraksts, kuriem 2005.gada 19.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.532 “Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem” noteiktajā kārtībā un termiņos Birojā iesniedzamas rūpniecisko avāriju novēršanas programmas vai drošības pārskati. Šis saraksts ievietots Biroja interneta mājaslapā (adrese: <http://www.vpvb.gov.lv>).

Pārskata gadā sniegta informācija Valmieras pilsētas pašvaldībai par objektiem, uz kuriem attiecināmas 2005.gada 19.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.532 “Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem” prasības un kuri savu rūpnieciskās avārijas novēršanas dokumentāciju pirmo reizi iesniedza Birojā 2008.-2010.gadā, kā arī par teritorijām, kuras var ietekmēt šajos objektos iespējamās avārijas. Sagatavoti arī ieteikumi Valmieras pilsētas pašvaldībai par ieteicamajiem ierobežojumiem

teritoriju izmantošanā, attālumiem starp objektu un dzīvojamo ēku apbūves teritorijām vai citām teritorijām un citiem riska samazināšanas pasākumiem. Sniegta arī rakstveida informācija un rekomendācijas Rīgas domei saistībā ar paaugstināta riska objektu apkārtnes apbūves ierobežojumiem un drošiem attālumiem starp paaugstināta riska objektiem un dzīvojamo, sabiedrisko un rūpniecisko ēku apbūves teritorijām.

2.2.5 Iepakojuma apsaimniekotāju reģistrācija

Pārskata periodā regulāri turpināta informācijas sniegšana par reģistrētajām komercsabiedrībām iepakojuma apsaimniekotāja statusā, kā arī to līgumpartneriem. Birojs nodrošina regulāru informācijas apkopošanu un pilnveidošanu par reģistrētajiem iepakojuma apsaimniekotājiem, kā arī informācijas sniegšanu VVD reģionālajām vides pārvaldēm normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

2010.gadā regulāri pārskatīti un papildināti to uzņēmumu saraksti, kas iekļāvušies iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā, noslēdzot līgumus par iepakojuma apsaimniekošanu ar Birojā reģistrētiem iepakojuma apsaimniekotājiem. Šī informācija regulāri tiek apkopota un sniegta VVD reģionālajām vides pārvaldēm. Kopumā pārskata periodā VVD reģionālajām vides pārvaldēm sagatavota informācija vairāk kā par 800 iepakotājiem.

2.2.6 Iesniegumu izskatīšana

Pārskata periodā nemainīgi saglabājusies arī augstā darba intensitāte saistībā ar Biroja kā augstākās iestādes funkciju pildīšanu, veicot Vides ministrijas padotībā esošo iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu izskatīšanu. Šī kompetences joma Birojā ir kļuvusi jau par tradicionālu un patstāvīgu darbības virzienu, kas prasa gan rūpīgu un sistemātisku, skrupulozu darba ieguldījumu, gan daudz atbildības, augstu profesionalitāti un mērķtiecību. Atskatoties uz gūto pieredzi šajā pārraudzības formas darbā, iespējams teikt, ka pēdējo gadu laikā noiets ļoti grūts un ievērtības cienīgs ceļš, kuru mērojuši kopā ar Biroju ir gan VVD reģionālās vides pārvaldes, gan DAP un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrācijas un citas Vides ministrijas sistēmas iestādes. Šajos gados veidojusies un nostiprinājusies dziļāka izpratne par publiskās pārvaldes tiesiskuma nodrošināšanas pamatprincipiem, kopīgi esam mācījušies un pilnveidojuši savu pamatdarbu orientācijā uz objektīvu, argumentētu un korektu izpildījumu, kā arī guvuši neatsveramas mācībstundas dziļākai tiesību aktu, to piemērošanas kārtības un interpretēšanas pamatmetožu apguvei. Statistiski salīdzinot pa gadiem, pārsūdzēto administratīvo aktu vai faktiskās rīcības skaits 2010.gadā ir nedaudz samazinājies – saņemti 27 iesniegumi par amatpersonu izdotajiem administratīvajiem aktiem un pārskata periodā izdoti lēmumi 22 administratīvajās lietās, kas liecina par vides institūciju darba rezultātiem, nebūt ne no tās sliktākās puses. Vērtējot lietas pēc satura, argumentācijas un motīviem, redzams, ka salīdzinājumā ar 2004.gadu, kad Birojs uzsāka šādas funkcijas izpildi, - gandrīz visās Vides ministrijas padotībā esošajās iestādēs ir augusi profesionalitāte, uzkrāta pieredze un nostiprināta izpratne par vides aizsardzības tiesību aktu un Administratīvā procesa likuma materiālo un procesuālo normu piemērošanu. 2010.gads bijis nozīmīgs arī pieredzes gūšanai, nodrošinot Biroja pārstāvību administratīvajās tiesās, jo vairākās pārsūdzētajās administratīvajās lietās tiesvedības virzība ir sasniegusi jau kasācijas instanci. Varētu teikt, ka, atskatoties uz sasniegumiem un rezultativajiem rādītājiem, esam iepriecināti un lepni par kopīgi paveikto darbu un visas Vides ministrijas sistēmas iestāžu darba kvalitātes izaugsmi. Ar vairākiem Augstākās tiesas Senāta spriedumiem nostiprināta judikatūra un radīti precedenti, kas apliecina vides aizsardzības sistēmas ietvaros pieņemto lēmumu tiesiskumu un pamatotību.

Kopumā pārskata periodā Birojā izskatītas 27 sūdzības, pārsvarā par dažādiem reģionālo vides pārvalžu izsniegtiem administratīvajiem aktiem, tai skaitā 8 sūdzības par tehniskajiem noteikumiem vai atteikumu tos izsniegt, 7 sūdzības par kompensācijas piešķiršanas jautājumiem, 3 sūdzības par piesārņojošas darbības atļaujām u.c. Vairāku sūdzību objektīvai izskatīšanai un argumentēta lēmuma pieņemšanai ir bijis nepieciešams pieprasīt papildu informāciju un iepazīties ar situāciju uz vietas, kā arī risināt konfliktsituācijas, pārrunās iesaistot visas ieinteresētās puses. 2010.gadā Birojs ir turpinājis pārstāvēt vides institūciju intereses arī administratīvajās tiesās. Pārskata periodā kopumā bija nozīmētas 37 tiesu sēdes, Birojs ir sniedzis 22 rakstveida paskaidrojumus administratīvajām tiesām par iesniegtajiem pieteicēja pieteikumiem, kā arī apelācijas un kasācijas sūdzībām. Kopumā būtiski lielākajā daļā gadījumu tiesa ir atzinusi Biroja lēmumus par pamatotiem. Pārskata perioda beigās ir 32 aktīvās tiesu lietas.

2.2.7 Vides informācijas izplatīšana

Pārskata periodā Birojs veica virkni pasākumu savas mājaslapas uzlabošanai, lai vēl pilnīgāk un vienkāršāk sniegtu informāciju sabiedrībai. Pārskata periodā tika turpināta informācijas sagatavošana un izplatīšana gan aktīvā veidā, sniedzot ieinteresētajām personām informāciju rakstveidā vai mutiski, kā arī ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību, gan arī pasīvā veidā – informāciju ievietojot Biroja mājaslapā (adrese: <http://www.vpvb.gov.lv>).

Biroja mājaslapā informācija tiek regulāri atjaunota un tās atjaunošana notiek, ņemot vērā gan informācijas specifiku, gan arī normatīvo aktu prasības tās atjaunošanai. Biroja mājaslapā sabiedrība var iepazīties ar aktuālu informāciju par Biroja pamatfunkciju nodrošināšanu un iegūt sev nepieciešamo informāciju par Biroja darbības jomām.

2.2.8 Eiropas Savienības Ekomarķējuma programmas koordinācija

2010.gadā Birojs sekmīgi turpinājis iepriekšējos gados uzsākto darbu pie ES ekomarķējuma piešķiršanas programmas koordinācijas Latvijā un labi ir ticis galā ar saviem pienākumiem, darbojoties kā Ekomarķējuma kompetentā iestāde. Biroja funkcijas šajā jomā saistāmas gan ar pretendentu atbilstības ekomarķējuma kritērijiem novērtējumu, gan ekomarķējuma licenču piešķiršanu, gan ekomarķējuma lietošanas uzraudzību. Kompetenču lokā ietilpst arī pasākumu realizācija ekomarķējuma popularizēšanai, ražotāju informēšanai un sabiedrības izglītošanai par videi draudzīgu preču un pakalpojumu patēriņu. 2010.gads Birojam ir bijis nozīmīgs pieredzes iegūšanai, kas saistīts vairs ne tik daudz ar jauno funkciju pārņemšanu, kā ar zināšanu pilnveidošanu un izpratnes paplašināšanu sinerģijai starp obligātajiem un brīvprātīgajiem vides aizsardzības instrumentiem. Līdzīgi kā tas ir ar darbību EMAS jomā, arī Ekomarķējuma programmas koordinācija 2010.gadā būtiski bijusi saistīta ar Eiropas prasību izpildi zaļā iepirkuma jomā, tai pat laikā ļoti daudz laika ir prasījusi tieši specifisku kritēriju apgūšana un prasību izpratnes veicināšana saistībā ar reāliem pretendentiem no Latvijas ražotāju vidus. 2010.gadā Biroja atbildīgais darbinieks kā lektors piedalījies vairākās konferencēs un semināros, runājot gan par brīvprātīgajām vides aizsardzības iniciatīvām, gan par videi draudzīgas patēriņa apziņas celšanu, gan konsultējot un apmācot publiskās pārvaldes iestādes zaļā iepirkuma kritēriju formulēšanā un izvēlē, kur Eiropas ekomarķējumam ir būtiska loma.

2010.gadā stājies spēkā arī jaunā Regula EK Nr.66/2010 "Par ES Ekomarķējumu", tādējādi veiktas nepieciešamās iestrādes jauno prasību pārņemšanai. Sniegtas arī vairāk kā 20 mutiskas, telefoniskas, un elektroniskas konsultācijas par Eiropa Ekomarķējumu un tā piešķiršanu dažādās kritēriju grupās. Lielākais darba apjoms tomēr saistīts ar konkrētu un specifisku konsultāciju sniegšanu tiem Latvijas ražotājiem, kas pamazām gatavo savu

dokumentāciju ekomarķējuma licences saņemšanai. Gan Latvijas ražotājiem, gan Latvijai kā valstij un Birojam tā ir jauna pieredze, kas prasa lielu atbildību un koncentrēšanos.

2.2.9 Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) ieviešana

Jau kopš iestāšanās ES Birojs ir veicis tam deleģētos uzdevumus Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) funkcionēšanas nodrošināšanai, tādējādi šim mērķim tika likti pamati un nodrošinātas primārās iestrādes, - gan izveidojot normatīvo aktu bāzi, gan uzlabojot attiecīgās procedūras, gan realizējot būtiskākos pasākumus sabiedrības (iestāžu, patērētāju, ražotāju) informēšanai un iesaistīšanai lēmumu pieņemšanas procesā, gan radot pirmos eksperimentālos atbalsta pasākumus, lai radītu labvēlīgus priekšnoteikumus brīvprātīgo vides instrumentu plašākas izmantošanas iespējām. Nozīmīgākais laiks EMAS jomā Latvijā bija 2008.gads un 2009.gada sākums, kad bija jau saņemti un izskatīti ne tikai pirmie iesniegumi EMAS reģistrācijai, bet arī atjauninātās vides deklarācijas, procedūras aprobētas, sadarbības formas izmēģinātas un nacionālajā reģistrā ietvertas pirmās 9 organizācijas. Tomēr 2010.gadā valstī likumsakarīgi turpinājušās pārmaiņas, kas skārušas arī EMAS jomu. Finansiālu apsvērumu dēļ, citu starpā arī reģionālās reformas izmaiņu rezultātā – viena pēc otras no sistēmas izstājušās reģistrētās organizācijas un līdz 2010.gada beigām sistēmā palikusi tikai 1 reģistrācija. 2010.gadā kopumā atbilstoši kritērijiem veikta 3 iesniegumu izvērtēšana un 1 atjauninātās vides deklarācijas izvērtēšana. Pieņemti 2 lēmumi par organizāciju svītrosanu no EMAS reģistra.

Nemot vērā ekonomisko situāciju un prognozes pārskatāmu gadu nākotnē – šobrīd reālākā iespējamās rīcības vīzija ir politisku un stratēģisku pasākumu veikšana, nodrošinot labvēlīgu atveseļošanās augsni EMAS sistēmas pieprasījuma paaugstināšanai nākotnē, kad tas būs iespējams. Tas, ko Birojs var darīt un dara šajā jomā, ir viss iespējamais, lai zināšanas par EMAS sistēmu pamazām atbalsotos arī publiskās pārvaldes iestādēs un uzņēmumos, - piedalīties informatīvos pasākumos ar lekcijām un prezentācijām, rakstīt publikācijas par brīvprātīgajām iespējām uzņēmuma radītās ietekmes uz vidi mazināšana, sniegt konsultācijas u.c. 2010.gadā Biroja atbildīgais darbinieks ir piedalījies kā lektors vairākās konferencēs un semināros, runājot gan par brīvprātīgajām vides aizsardzības iniciatīvām, gan par videi draudzīgas patērētāju apziņas celšanu, gan konsultējot un apmācot publiskās pārvaldes iestādes zaļā iepirkuma kritēriju formulēšanā un izvēlē. Kā paralēla vērā ņemama iestrāde minama tieši Eiropas prasību izpilde zaļā iepirkuma jomā, tamdēļ 2010.gadā atsauce uz EMAS sistēmu arvien vairāk tika iestrādāta arī valsts un pašvaldību iepirkumu dokumentācijā un attiecīgi pieaugusi arī sistēmas atpazīstamība. 2010.gadā stājusies spēkā arī jaunā EMAS Regula EK Nr.1221/2009 “Par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS), kā arī par Regulas (EK) Nr.761/2001 un Komisijas Lēmumu 2001/681/EK un 2006/193/EK atcelšanu”, tādējādi veiktas nepieciešamās iestrādes jauno prasību pārņemšanai.

2.3. Budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” rezultātīvo rādītāju analīze

Latvijas Republikas Vides ministrijas budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” īstenošanai 2010. gadā bija noteikti šādi rezultātīvie rādītāji:

- ietekmes uz vidi novērtējumu skaits (atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējuma noslēguma ziņojumiem) gadā: plānots - 10, faktiski – 11 (110 %);
- ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu skaits gadā: plānots - 450, faktiski – 403 (90 %);

- izvērtēto rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu skaits gadā: plānots – 15, faktiski – 15 (100%);
- veikto stratēģiskā (plānošanas dokumentiem) ietekmes uz vidi novērtējumu skaits gadā: plānots – 18, faktiski – 15 (83%);
- izvērtēto Vides ministrijas institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu izvērtēšanas skaits gadā: plānots – 50, faktiski – 22 (44%);

Kopumā var uzskatīt, ka rezultatīvie rādītāji, ņemot vērā būtiski samazināto finansējumu apjomu, ir izpildīti sekmīgi. Darbu izpilde ietekmes uz vidi novērtējumu noslēgumu ziņojumu izvērtēšanas un atzinumu par tiem sniegšanas jomā salīdzinājumā ar budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammā “Vides pārraudzības valsts birojs” noteikto ir veikta par 110%. Darbs rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu jomā izpildīts 100%. Ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu skaits, salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem ir samazinājies un acīmredzot ekonomiskā situācija valstī ir ietekmējusi šo darbības jomu. Arī reģionālā reforma valstī ir ietekmējusi stratēģiskā (plānošanas dokumentiem) ietekmes uz vidi novērtējumu jomu. Izvērtēto Vides ministrijas institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu izvērtēšanas skaita samazinājums norāda to, ka kopīga darba rezultātā palielinājusies amatpersonu kompetence, kas ļauj izdot kvalitatīvākus administratīvos aktus, tādējādi Birojā izskatīto lietu skaits ir bijis proporcionāls iesniegumu skaitam, tai pat laikā apelācijas jomas ietvaros Birojs pārskata gadā lielāku daļu enerģijas un darba kā līdz šim ir ieguldījis pārstāvēt vides institūcijas administratīvajās tiesās un gatavojot rakstveida paskaidrojumus par lietām, kuras Birojā tikušas izskatītas iepriekšējos gados, kuru skaits pēdējā laikā pastāvīgi pārsniedz 30 administratīvās tiesu lietas.

2.4. Biroja sniegtie pakalpojumi

Biroja sniegtie pakalpojumi galvenokārt ir pakalpojumi, kas izriet no Biroja pamatdarbības jomām – tie ir publiskie pakalpojumi, kas noteikti normatīvajos aktos un no tiem izrietošie dokumenti publiskās pārvaldes jomā, ko Birojs izdod adresētus privātiem un juridiskiem tiesību subjektiem. Atbilstoši pamatfunkciju sadalījumam Birojs sniedz šādus bezmaksas publiskos pakalpojumus, kas ir pieejami sabiedrībai:

1. Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības jomā nodrošināšana.
2. Drošības pārskata vai rūpniecisko avāriju riska novēršanas programmas izvērtēšana.
3. Eiropas Savienības ekoetiķetes (ekomarkējuma) piešķiršana.
4. Iepakojuma apsaimniekotāja reģistrācijas nodrošināšana.
5. Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nodrošināšana.
6. Informācijas nodrošināšana par atļaujām A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai.
7. Informācijas nodrošināšana par LPTP.
8. Paredzētās darbības ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma nodrošināšana.
9. Sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpuma izvērtēšanas nodrošināšana.
10. Sākotnējā ietekmes izvērtējuma novērtējuma procedūras nodrošināšana un atbilstošu lēmumu pieņemšana par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu paredzētajai darbībai.
11. Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) procedūras nodrošināšana.
12. Uzņēmumu reģistrācija Eiropas Savienības Vides pārvaldības un audita sistēmā (EMAS).

Biroja sniegto publisko pakalpojumu apraksts ir publicēts Latvijas valsts portāla www.latvija.lv sadaļas pakalpojumu katalogs apakšsadaļā Vides aizsardzība (<https://www.latvija.lv/LV/PublicServices/Default.aspx>) un Biroja mājaslapā sadaļā Info.

Birojs nesniedz komercpakalpojumus un tā darbības pamatjomās nav izdalīti arī specifiski starpiestāžu pakalpojumi. Kā maksas pakalpojums Birojam ar 2009.gada 22.decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.1586 "Noteikumi par Vides pārraudzības valsts biroja sniegto publisko maksas pakalpojumu cenrādi" noteikts tikai viens – pieaicināto ekspertu sniegtais pakalpojums ietekmes uz vidi novērtējuma jomā, taču arī šajā gadījumā darbības ierosinātājs vai plānošanas dokumenta izstrādātājs apmaksā tikai pieaicināto ekspertu darbu, taču nemaksā Birojam par valsts pārvaldes funkciju izpildes ietvaros veikto Biroja darbu. 2010.gadā Birojs ietekmes uz vidi novērtējuma procesā novērtējuma ziņojumu izvērtēšanas kvalitātes nodrošināšanai 25 reizes ir pieaicinājis ārštata ekspertus. Papildus kā neiztrūkstošs pakalpojumu veids, ko Birojs veic ik dienu, ir sniegtās konsultācijas gan darbības ierosinātājiem, plānošanas dokumentu izstrādātājiem, komersantiem, VVD reģionālajām vides pārvaldēm, gan arī citām valsts un pašvaldību institūcijām. Biroja speciālisti gatavo informatīvos materiālus, iespēju robežās koordinē organizatoriskos pasākumus dažādiem semināriem, kā lektori piedalās apmācības semināros, konferencēs un mācībuursos izglītības iestādēs. Katru gadu sniegtās konsultācijas Biroja pamatdarbības jomās mērāmas daudzos simtos. Konsultācijas tiek sniegtas pastāvīgi gan sabiedriskajās apspriešanās, gan klātienē, gan elektroniskajā vidē, gan rakstiski informējot sabiedrību par aktuālajiem jautājumiem Biroja darbības jomās.

2.5. Biroja darbības uzlabošanas pasākumi

Pārskata periodā Biroja darbs kā vienmēr līdz šim, neskatoties uz saspringto darba režīmu un ierobežotajiem resursiem, ticis veltīts kvalitatīvai, korektai, efektīvai un iespējami savlaicīgai darbu izpildei. Par spīti sarežģījumiem, emocionālajam saspīlējumam, sabiedrībā finansiālajai lejupslīdei un resursu deficītam, darbs apjoms pārskata periodā ir veikts ļoti labi un sekmīgi. Pirms gada katrā Biroja struktūrvienībā būtiski tika samazināts darbinieku skaits, kas ir bijis liels trieciens Birojam kā komandai. Birojs apzinās, ka darba efektivitāte tik daudzpusīgu uzdevumu vadīšanā ir vistiešākā mērā atkarīga no Biroja komandas un tā – cik saskaņoti tās darbinieki izprot kopīgos uzdevumus, cik motivēti un emocionāli stabili tie jūtas, cik labi tie prot attīstīt savstarpējo sadarbību un saglabāt vienotību. Tamdēļ 2010.gadā Biroja darbības uzlabošanas pasākumi galvenokārt ir tikuši orientēti uz to, lai pielāgotos jaunajai, ļoti smagajai psiholoģiskajai situācijai un maksimāli optimizētu savu darbu gan Birojā kopumā, gan katras Biroja daļas ietvaros, kurās ir veikti pasākumi pienākumu veikšanas optimizācijai – pārdomātas rīcības, līdzšinējā prakse, novērtēti procesi un darbinieku kvalifikācija, lai nodrošinātu nemainīgi kvalitatīvu Biroja darbību un iekšējo sadarbību arī augstas slodzes un nestandarta situāciju, kā arī ierobežotu finanšu, laika un cilvēku resursu apstākļos.

Par spīti grūtībām, darbs kopumā Biroja ietvaros 2010.gadā ir veikts kvalitatīvi - no visiem Biroja darbiniekiem šogad ir saņemta atbildīga rīcība, patstāvība darbā un ikdienas lēmumu pieņemšana. Liels darbs ieguldīts, līdzdarbojoties jauno normatīvo aktu izstrādē, kas regulē ietekmes uz vidi novērtējuma jomu, pārskatītas un optimizētas procedūras, līdzsvarotas intereses un mazināts administratīvais slogs. Biroja darbinieki piedalījušies vairākos informatīvos pasākumos, veicinot pieredzes apmaiņu un pieejas harmonizāciju ietekmes uz vidi novērtējuma un sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma jomā starp Valsts vides dienesta reģionālajām vides pārvaldēm. Nodrošināta arī sistemātiska informācijas aprīte par aktuālajiem jautājumiem tiesvedībā. un vides aizsardzības normatīvo aktu prasību interpretāciju un pastāvīgi sniegtu informāciju sabiedrībai par biroja darba aktualitātēm.

3. PERSONĀLS

2010.gads Birojam kā komandai ir bijis saspringts un pārbaudījumu pilns un diemžēl arī jāsaka grūts gads, jo 2010.gadu Birojs uzsāka ar 40% mazāku darbinieku skaitu, nekā 2009.gada sākumā. Biroja vadībai bija jāveic Biroja kolektīva saliedēšana un jāveic pasākumi Biroja darbības optimizācijai. Tā papildus jau 2009.gadā veiktajiem pasākumiem 2010.gada sākumā tika optimizēta Biroja grāmatvedības funkcija, kuru pārņēma Vides ministrija, izveidojot vides sistēmā vienotu grāmatvedības tīklu.

Šobrīd ar gandarījumu varam teikt, ka Birojam ir izdevies saglabāt un nodrošināt kvalificētu vadošo ekspertu komandu visās Biroja struktūrvienībās, taču šāda Biroja darbības optimizācija nav bijusi viegla, un šobrīd personāls ir pakļauts nepārtrauktam darbam paaugstinātas un brīžiem pat pārmērīgas slodzes apstākļos, arvien sarežģītāku jautājumu risināšanai.

2.tabula

Informācija par Vides pārraudzības valsts birojā strādājošajiem 2010.gadā

Informācija par Vides pārraudzības valsts birojā strādājošajiem 2010.gadā		
1. Amata vietu un strādājošo skaits		
Amata vietu skaits	18 (gada sākumā); 17 (gada beigās)	
Faktiskais vidējais darbinieku un ierēdņu skaits	17	
2. Iedalījums pēc statusa		Strādājošo skaits
ierēdņi	13	
darbinieki, t.sk. fiziskā darba veicēji	4	
3. Iedalījums pēc ieņemamā amata		Strādājošo skaits
direktors	1	
direktora vietnieks, daļas vadītājs	1	
nozares struktūrdaļu vadītāji	4	
sektoru vadītāji	1	
vecākie eksperti	6	
darbinieki, t.sk. fiziskā darba veicēji	4	
4. Iedalījums pēc vecuma un dzimuma		Strādājošo skaits
	vīrieši	sievietes
20 — 29 gadi	0	4
30 — 39 gadi	0	6
40 — 49 gadi	1	1
50 — 59 gadi	0	4
60 — 69 gadi	0	1

5. Izglītība	Strādājošo skaits	
5.1. Izglītības līmenis	ir ieguvuši	turpina studijas
Vispārējā vidējā izglītība	2	1
Bakalaura grāds	2	1
Maģistra grāds	11	0
Profesionālā augstākā izglītība	1	0
Doktora grāds	1	0
5.2. Izglītības joma	Strādājošo skaits	
Dabas un inženierzinātnes	13	
Ekonomika un vadības zinības	0	
Tiesību zinātnes	2* (papildu izglītība)	
Citas	4	
6. Personālmainība	6 %	

Šobrīd visai Birojā strādājošai vadošajai ierēdņu komandai ir vismaz maģistra grāds dabas vai inženierzinātnēs, maģistra grāds ir arī 90% no ekspertu komandas. Visa Biroja komanda ir profesionāla, kvalificēta un pieredzējusi, daļa darbinieku savas profesionālās kvalifikācijas celšanai studijas arī turpina, no tiem divi papildus savai profesionālajai izglītībai apgūst arī tiesību zinības. Skatot tikai demogrāfiskā šķērsgriezumā varētu teikt, ka Birojs lielā mērā ir sievišķīga komanda, jo gandrīz 90% Birojā strādājošās ir sievietes, tai pat laikā skatoties uz enerģiju, ar kādu Biroja personāls pilda savus uzdevumus, skatoties uz izturību, ar kādu Biroja darbinieki tiek galā ar smago slodzi, skatoties uz atbildību, ar kādu Biroja darbinieki veic profesionālu darbu un sasniedz augstus rezultātus, kā arī skatoties uz profesionalitāti un pat atjautību, ar kādu Biroja darbinieki risina sarežģītus problēmjautājumus, var teikt, ka Biroja komanda ir stipra un atbildīga.

Tai pat laikā šāda atzinība ir tikai daļēji mierinoša, jo kā ikviens – arī Biroja darbinieki nogurst un spars nav neizsīkstoša spēja, it sevišķi, tik atbildīgu, kompleksu un specifisku jautājumu risināšanā, ka deleģēti Birojam.

Jāatzīst, ka tīra vide, kas it kā nav pirmās nepieciešamības prece, par tādu kļūst, kolīdz tā vairs nav. Tieši tāpat ir ar cilvēkiem un profesionāliem darbiniekiem, un šai jomā Biroja komanda ir viena no tām, kas ar savu darbu ir pierādījusi, ka pat ļoti saspringtos apstākļos ir spējusi un spēj nodrošināt tai uzticētos pienākumus, tomēr personāla samazināšana nevar būt bezgalīga, jo jau šobrīd daudzi Biroja darbinieki pilda vairākas Biroja funkcijas un viens otru aizvieto nepieciešamības gadījumā un Birojā palikušo darbinieku skaits ir krietni mazāks, ņemot vērā veicamo darbu spektru un apjomu, nekā būtu objektīvi nepieciešams.

Izprotot ekonomiskās realitātes, tomēr jāņem vērā arī Latvijas attīstības iespējamie stūrakmeņi, kur dabas un vides kapitāls ir viens no galvenajiem, bet bez tā adekvātas izpratnes un pārdomātas izmantošanas, ņemot vērā arī citu valstu pieredzi un starptautiskās saistības, nav iespējama Latvijas attīstība. Šai aspektā ir ļoti būtiska esošās pieredzes pārdomāta un cilvēkus motivējošas likumdošanas un prakses saprātīga realizācija, lai ekonomiskās krīzes ēnā nesagrautu pamatvērtības.

4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Jau no Biroja izveidošanas tā darbība pastāvīgi ir vērsta uz sabiedrības informēšanu un iesaistīšanu lēmumu pieņemšanā. Savā darbībā Birojs ievēro normatīvajos aktos noteikto sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas procedūru, Orhusas konvencijas un atbilstošu ES nostādnes un prasības.

Ietekmes uz vidi novērtējuma procesā sabiedrības informēšana par plānotajām darbībām, to potenciālo ietekmi uz vidi, kā arī sabiedrības iesaistīšana ietekmju novērtēšanā un lēmuma pieņemšanā ir nozīmīgs posms. Sabiedrība un nevalstiskās organizācijas visā ietekmes uz vidi novērtējuma procesā kā viens no līdztiesīgiem procesa dalībniekiem var iesaistīties priekšlikumu sagatavošanā un paust savu viedokli par konkrēto darbības realizācijas vietu un izmantoto tehnoloģiju atbilstību, kas tiek ņemts vērā, gatavojot IVN programmas un Biroja atzinumus par darba un noslēguma ziņojumiem, kā arī nosacījumus darbības veikšanai. Kopumā sabiedrības iesaistīšanās nozīmīgu tautsaimniecības projektu apspriešanā pārskatā gadā vērtējama kā aktīva. Jo īpaši aktīva tā bijusi jaunu autoceļu un lopkopības objektu būvniecības projektu apspriedēs. Liela loma vides aspektu ievērtēšanā paredzēto darbību projektos un plānošanas dokumentos bijusi nevalstiskām organizācijām un sabiedrībai. Īpaši iepriecina gadījumi, kad sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvju izteiktie konstruktīvie priekšlikumi palīdzējuši atrast videi draudzīgākus un līdz ar to arī ilgtspējīgākus teritorijas attīstības risinājumus.

Biroja darbinieki ir piedalījušies ietekmes uz vidi novērtējuma sabiedriskajās un sākotnējās sabiedriskajās apspriešanās, kā arī ir uzraudzījuši projekta ierosinātāja un plānošanas dokumenta izstrādātāja darbību normatīvajos aktos paredzēto sabiedrības informēšanas pasākumu izpildē. Visa informācija par ietekmes uz vidi novērtējumu tā veikšanas gaitā ir plaši pieejama sabiedrībai un pašvaldībām, tādējādi nodrošinot atklātību un dialoga iespējas par veiksmīgākā risinājuma izvēli.

Arī viens no stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma pamatmērķiem ir nodrošināt sabiedrības informēšanu par plānošanas dokumentu izstrādi un iesaistīt sabiedrību to apspriešanā un lēmumu par tiem pieņemšanā. Biroja interneta mājaslapā tiek publicēti paziņojumi par plānošanas dokumentu vides pārskatu sabiedriskās apspriešanas pasākumiem. Jāatzīmē, ka pakāpeniski pieaug sabiedrības aktivitāte un izpratne atsevišķu plānošanas dokumentu un vides pārskatu izstrādē, tomēr jāsecina, ka lielā daļā gadījumu iedzīvotāji nepietiekoši novērtē un neizmanto viņiem dotās iespējas savlaicīgi piedalīties gan valsts, gan pašvaldības līmeņa plānošanas dokumentu izstrādē. Ir būtiski, lai sabiedrības viedoklis būtu zināms lēmumu pieņēmējiem pirms plānošanas dokumentu galējās saskaņošanas.

Sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas pasākumus Birojs veic arī saistībā ar diviem brīvprātīgajiem vides instrumentiem, kas vērsti uz uzņēmumu tiešās un netiešās ietekmes mazināšanu un videi draudzīga patēriņa veicināšanu – EMAS un ES ekomarķējumu. Kā viens no uzdevumiem šajā jomā ir EMAS un ekomarķējuma sistēmas ieviešanas veicināšana un sabiedrības informēšana par iesaistīšanās iespējām. Pārskata gadā attīstīts dialogs ar dažādām mērķa auditorijām par brīvprātīgo ieguldījumu – gan brīvprātīgām investīcijām videi draudzīgās tehnoloģijās, gan zaļo iepirkumu, gan videi draudzīgu (ekomarķētu) produktu ražošanu un vides vadības sistēmu ieviešanu.

Biroja aktivitāšu popularizēšana sabiedrībā tika veikta, ne tikai piedaloties projektu sabiedriskajās apspriešanās, bet arī regulāri sniedzot konsultācijas Biroja apmeklētājiem un intervijas plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, kā arī maksimāli izmantojot interneta iespējas. Paldies visiem par sadarbību!

5. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

2011.gadā turpināsies pārskata periodā uzsāktie darbi, kā arī tiks nodrošināts darbs pie jauniem ietekmes uz vidi novērtējuma procesiem, stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procesiem, rūpniecisko avāriju riska objektiem izstrādāto drošības pārskatu un rūpniecisko avāriju novēršanas programmu izvērtēšanas un uzdevumu izpildes visās citās Biroja pamatdarbības jomās, lai kopumā arī sarežģītos ekonomiskos apstākļos veicinātu līdzsvarotas tautsaimniecības attīstību un saglabātu vides un dabas vērtības.

2011.gadā Biroja funkciju nodrošināšanai tiek izvirzīti zemāk minētie darbības rezultāti:

- ietekmes uz vidi novērtējumu skaits (atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējuma noslēguma ziņojumiem) gadā: plānots – 11;
- ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu skaits gadā: plānots – 400;
- veikto stratēģiskā (plānošanas dokumentiem) ietekmes uz vidi novērtējumu skaits gadā: plānots – 20;
- izvērtēto rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu skaits gadā: plānots – 15;
- izvērtēto Vides ministrijas institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu izvērtēšanas skaits gadā: plānots – 30.

Tai pat laikā 2011.gadā izvirzīti virkne papildus uzdevumi gan iepriekš minētajās, gan arī pārejās Biroja darbības jomās, t.sk. darbības simtos mērāma piesārņojošās darbības atļauju un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas informācijas aprīte, virkne pasākumu brīvprātīgo vides instrumentu popularizēšanā un sabiedrības izpratnes palielināšanā u.c.

Lai nodrošinātu normatīvajos aktos Birojam deleģētās funkcijas un nodrošinātu sabiedrības tiesības uz informāciju, kas paredzētas gan Orhūsas konvencijā, gan Latvijas normatīvajos aktos, kā arī sekmētu vienotu vides un dabas aizsardzības prasību realizāciju, tāpat kā līdz šim ir plānots mērķtiecīgi un sistemātiski pilnveidot Biroja darbu arī turpmāk, jo neatkarīgi no pārmaiņām valstī, normatīvajos aktos noteiktajiem pienākumiem, kā arī pienākumiem, kas izriet no Latvijas kā ES dalībvalsts starptautiskajām saistībām, – atkāpes vai atbildības samazinājums piemērots netiek. Tāpat kā līdz šim, arī 2011.gadā Birojs turpinās darbu pie kvalitatīvas savu uzdevumu izpildes nodrošināšanas, tikai šobrīd tas būs jāspēj budžeta kritiskas samazināšanas apstākļos, tamdēļ runāt par vērā ņemamām iniciatīvām nākamā gada plānu ietvarā diemžēl nebūs iespējams.

Ir gaidāma arī vairāku nozīmīgu infrastruktūru attīstības projektu gan autoceļu, gan ostu darbības, gan enerģētikas attīstības jomā izvērtēšana. Jāatzīmē, ka nozīmīgu darba apjomu un reizēm ļoti saspringtos termiņos prasīs arī ar ES struktūrfondu apguvi saistīto projektu izvērtēšana ietekmes uz vidi aspektā, kas izvērtējami dažkārt ļoti īsos termiņos un ir obligāts priekšnoteikums finansējuma iegūšanai.

Ņemot vērā izveidojušos ekonomiskos apstākļus, Biroja turpmākā darbība diemžēl varēs būt vērsta tikai uz pamatfunkciju nodrošināšanu esošajā līmenī, kā mērķi 2011.gadam izvirzot sasniegtā līmeņa noturēšanu, tai skaitā atbilstoša ietekmes uz vidi novērtējumu un rūpniecisko avāriju riska izvērtējumu un Biroja kā apelācijas iestādes darbības kvalitātes nodrošināšanu, vienlaikus saglabājot arī iespējami savlaicīgu savu uzdevumu izpildi. Tāds mērķis sasniedzams vienīgi optimizējot Biroja darbību un iekšējo sadarbību, kā arī akcentējot uzmanību uz prioritārajiem vides politikas rīcības virzieniem, vienlaikus ņemot vērā arī pārējo procesa dalībnieku, piemēram, pašvaldību, darbību samazināta finansējuma apstākļos. Jāsecina, ka diemžēl uz šādas Biroja pamatdarbības optimizācijas un prioritāro darbības

virzienu izvēles rēķina, visticamāk cietīs un tiks zaudēti līdzšinējie sasniegumi attiecībā uz tādām Biroja darbības jomām kā brīvprātīgo vides aizsardzības instrumentu izplatības veicināšana, videi atbildīgas rīcības un atbildīgu iepirkumu paradumu popularizēšana, sabiedrības informēšana, izpratnes par vides aizsardzību veidošana u.c.

2011.gadā izmaiņas Biroja darbā sagaidāmas arī attiecībā uz starptautisko saistību izpildi, kas izriet no ES tiesību aktos noteikto ziņošanas un pārstāvības procesu optimizācijas nepieciešamības. Liels darbs būs nepieciešams ieguldīt, izstrādājot optimālu modeli, kā nodrošināt Latvijas pastarpinātu dalību ar Biroja pamatdarbības jomu saistīto ES tiesību aktu izstrādē, dalībvalstu diskusijās un to deleģāciju balsojumos, cik iespējams līdzdarboties elektroniskās sarakstes formā, mudinot veidot sarakstes forumus un nododot balsošanas mandātus sanāksmēs citām ES dalībvalstīm. Jāatzīmē, ka no jebkuras grūtas situācijas varam mācīties, tai pat laikā saglabājot pamatvērtības.